Lietas Nr. C07057414

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Aizkrauklē 2014. gada 24. septembrī

Aizkraukles rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese I.Zālīte,
ar tiesas sēdes sekretāri G.Mečaju,
piedaloties prasītājai I.Ž.,
atklātā tiesa sēdē iztiesāja civillietu I.Ž. maza apmēra prasībā pret J.Ž. par uzturlīdzekļu piedziņu.

APRAKSTOŠĀ DAĻA

2014. gada 18. jūnijā I.Ž. (turpmāk arī prasītāja) cēlusi Aizkraukles rajona tiesā maza apmēra prasību pret J.Ž. (turpmāk arī atbildētājs) par uzturlīdzekļu piedziņu.

Prasības pieteikumā norādīts, ka 2012. gada 20. novembrī tika šķirta prasītājas un atbildētāja laulība. 2012. gada 19. oktobrī starp prasītāju un atbildētāju tika noslēgta vienošanās par to, ka atbildētājs katru mēnesi maksās prasītājai uzturlīdzekļus Ls 50 apmērā bērna uzturam. Taču, kopš vienošanās noslēgšanas brīža atbildētājs tikai vienu reizi izpildījis vienošanās noteikto saistību. Prasītāja dzīvo kopā ar bērnu īrētā dzīvoklī /adrese A/, Pļaviņu novadā. Bērns apmeklē pirmskolas izglītības iestādi „Saulīte", kas atrodas Aizkrauklē, jo bērnam ir garīgas attīstības traucējumi, kā arī bērns atzīts par bērnu invalīdu. Prasītāja strādā Pļaviņu novada pirms skolas izglītības iestādē „Bērziņš" un viņas vidējā darba alga pēc nodokļu nomaksas sastāda 209,30 EUR. Atbildētājs strādā SIA „Pļaviņu komunālie pakalpojumi" par elektriķi un viņa vidēja darba alga par pēdējiem trīs mēnešiem pēc nodokļu nomaksas ir 359,26 EUR.

Prasītāja lūdz piedzīt no atbildētāja dēla uzturam 80 EUR mēnesī, bet ne mazāk kā 25% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas līdz bērna septiņu gadu vecuma sasniegšanai un ne mazāk kā 30% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas no bērna septiņu gadu vecuma sasniegšanas līdz viņa pilngadībai un lūdz izdot izpildu rakstu nekavējoties.

Prasība pamatota ar Civillikuma 177., 178.[1] ,179. pantu, Ministru kabineta 2013. gada 15. janvāra noteikumiem Nr. 37 „Noteikumi par minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam".

Prasības pieteikumā norādīts, ka prasītāja nevēlas lietas iztiesāšanu tiesas sēdē.

2014. gada 21. jūlijā saņemti atbildētāja J.Ž. rakstveida paskaidrojumi par celto prasību, kuros atbildētājs norāda, ka prasību neatzīst, jo vēlas lai bērns pusi no laika, ko pavada ārpus bērnu dārza, pavada pie viņa (*lietas 12.-13.lapa).* 2014. gada 23. septembrī saņemts atbildētāja iesniegums, kurā atbildētājs norāda, ka uz tiesas sēdi ierasties nevar, lūdz lietu izskatīt bez viņa klātbūtnes tiesas sēdē, uzturlīdzekļus bērnam maksās pilnā apmērā, segs tiesas izdevumus (*lietas 22.lapa).*

Atbilstoši Civilprocesa likuma 250.[26] pantam ar Aizkraukles rajona tiesas tiesneses I.Zālītes 2014. gada 21. jūlija lēmumu civillietas izskatīšana nozīmēta mutvārdu procesā.

Atbildētājs uz tiesas sēdi nav ieradies. Atbildētājam par tiesas sēdi paziņots 2014. gada 21. jūlijā, nosūtot tiesas pavēsti ierakstītā pasta sūtījumā uz atbildētāja adresi. Tiesas pavēste atbildētājam nosūtīta saskaņā ar Civilprocesa likuma 56. panta sesto daļu, un saskaņā ar Civilprocesa likuma 56[1]. panta pirmās daļas 3. punktu uzskatāms, ka tiesas dokumenti izsniegti septītajā dienā no nosūtīšanas dienas. Ar 2014. gada 22. septembra vēstuli, kas saņemta elektroniskajā tiesas pastā, tiesu ir informējis, ka uz tiesas sēdi ierasties nevarot, lūdzis lietu izskatīt bez viņa klātbūtnes, uzturlīdzekļus maksāšot un segšot tiesas izdevumus paziņojis par neierašanās iemesliem *(lietas 22.lapa)*.

Šādos apstākļos un, ņemot vērā to, ka nepastāv Civilprocesa likuma 209. vai 210. pantā norādītie apstākļi lietas izskatīšanas atlikšanai, tiesa atzīst par iespējamu lietu izskatīt bez atbildētāja klātbūtnes tiesas sēdē.

Tiesas sēdē prasītāja prasību uzturēja uz prasības pieteikumā norādītajiem apstākļiem, tie nav mainījušies un papildus paskaidroja, ka atbildētājs laika periodā no 2014. gada 1. marta līdz 2014. gada 24. septembrim bērna uzturam veicis vienu maksājumu 10 EUR apmērā. Attiecībā par atbildētāja paskaidrojumos norādīto par bērna tikšanos ar viņu paskaidroja, ka atbildētājs pats neizrādot vēlēšanos ar bērnu tikties, nekad viņam neesot laika. Viņa tikšanos ar bērnu atbildētājam nav liegusi. Paskaidroja, ka viņas ienākumi ir darba alga, kas pēc nodokļu nomaksas esot 209,30 EUR, līdz 2015. gada 26. augustam saņem bērna invaliditātes pensiju 113 EUR un bērna invalīda kopšanas pabalstu 200 EUR. Bērnam vismaz divas reizes gadā nepieciešams rehabilitācijas kurss, ko apmeklē kopā ar bērnu un viņai uzturēšanās laikā rehabilitācijas centrā par ēšanu jārūpējas pašai. Bezmaksas uzturēšanās centrā esot tikai bērnam. Bērnam nepieciešams regulāri lietot arī medikamentus, tie esot dārgi medikamenti, jānodrošina ikdienas vajadzības bērnam – apģērbs, uzturs, bērnudārzam nepieciešamie izglītošanās līdzekļi. Lūdz piedzīt no atbildētāja uzturlīdzekļus bērna /vards/ uzturam EUR 80 mēnesī, bet ne mazāk kā 25% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas no 2014. gada 18. jūnija līdz bērna septiņu gadu vecuma sasniegšanai un ne mazāk kā 30% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas no bērna septiņu gadu vecuma sasniegšanas līdz viņa pilngadībai.

Lūdz sprieduma daļā par uzturlīdzekļu piedziņu nekavējošu izpildi.

MOTĪVU DAĻA

Tiesa, uzklausījusi prasītājas paskaidrojumus tiesas sēdē, pārbaudījusi un lietas materiālus, atzīst, ka prasība ir pamatota un apmierināma.

Saskaņā ar Civillikuma 177. pantu līdz pilngadības sasniegšanai bērns ir vecāku aizgādībā. Aizgādība ir vecāku tiesības un pienākums rūpēties par bērnu un viņa mantu un pārstāvēt bērnu viņa personiskajās un mantiskajās attiecībās. Rūpes par bērnu nozīmē viņa aprūpi, uzraudzību un tiesības noteikt viņa dzīvesvietu. Saskaņā ar panta ceturto daļu bērna aprūpe nozīmē viņa uzturēšanu, t.i., ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanu, bērna kopšanu un viņa izglītošanu un audzināšanu (garīgās un fiziskās attīstības nodrošināšana, pēc iespējas ievērojot viņa individualitāti, spējas un intereses un sagatavojot bērnu sabiedriski derīgam darbam).

Civillikuma 179. pants paredz vecāku pienākumu samērā ar viņu spējām un mantas stāvokli uzturēt bērnu. Šis pienākums gulstas uz tēvu un māti līdz laikam, kad bērns pats var sevi apgādāt.

Saskaņā ar 1998. gada 19. jūnija Bērnu tiesību aizsardzības likuma 10. panta pirmo daļu bērnam ir tiesības uz tādiem dzīves apstākļiem un labvēlīgu sociālo vidi, kas nodrošina pilnvērtīgu fizisko un intelektuālo attīstību. Katram bērnam ir jāsaņem atbilstošs uzturs, apģērbs un pajumte. Atbilstoši minētā likuma 24. panta pirmajai un otrajai daļai vecāku pienākums atbilstoši Civillikuma noteikumiem ir rūpēties par bērnu un viņa mantu un pārstāvēt bērnu viņa personiskajās un mantiskajās attiecībās. Vecāku pienākums ir sagatavot bērnu patstāvīgai dzīvei sabiedrībā, pēc iespējas respektējot viņa individualitāti, ievērojot spējas un tieksmes.

Arī 1989. gada 20. novembra Konvencijas par bērna tiesībām 27. panta 2. punkts noteic, ka galvenā atbildība par bērna attīstībai nepieciešamo dzīves apstākļu nodrošināšanu gulstas uz vecākiem (..).

No minētajām likumu normām izriet, ka bērna vecākiem ir jāspēj nodrošināt vismaz elementārās bērna vajadzības. Vecāku pienākums apgādāt nepilngadīgu bērnu ir absolūts, un bērnam ir jānodrošina iespēja izglītoties, saņemt pienācīgu uzturu, medicīnisko aprūpi, mājokli, attīstīt savas fiziskās un intelektuālās spējas atbilstoši vecumam un interesēm.

Ar lietas materiāliem pievienoto dzimšanas apliecības kopiju pierādīts, ka /datums/dzimušā dēla /pers.M/ vecāki ir atbildētājs J.Ž. un prasītāja I.Ž. *(lietas 8. lapa)*.

Ar 2012. gada 20. novembra laulības šķiršanas apliecību apstiprinās, ka prasītājas un atbildētāja laulība ir šķirta *(lietas 9.lapa)*.

Ja vecāki dzīvo šķirti, tad saskaņā ar Civillikuma 178. pantu vecāku kopīga aizgādība turpinās. Bērna aprūpi un uzraudzību īsteno tas no vecākiem, pie kura bērns dzīvo.

No prasītājas paskaidrojumiem tiesas sēdē un no lietai pievienotās 2012. gada 19. oktobra vienošanās starp prasītāju un atbildētāju secināms, ka bērns dzīvo kopā ar māti un bērna aprūpi un uzraudzību veic prasītāja *(lietas 10. lapa)*. Atbildētājs minēto faktu Civilprocesa likuma 93. panta pirmajā daļā noteiktajā kārtībā nav apstrīdējis.

Tādējādi tiesai nav šaubu, ka nepilngadīgā dēla aprūpi un uzraudzību īsteno prasītāja. Ņemot vērā Civillikuma 179. pantā nostiprināto absolūto vecāka pienākumu uzturēt bērnu, nevar būt strīds par atbildētāja pienākumu maksāt prasītājai uzturlīdzekļus dēla uzturam.

No prasītājas paskaidrojumiem izriet, ka atbildētājs nesniedz materiālu palīdzību bērna uzturēšanā, kas apstiprinās ar prasītājas bankas konta pārskatiem par laika periodu no 2014. gada 1. marta līdz 2014. gada 24. septembrim. No bankas konta pārskata redzams, ka atbildētājs šajā laika periodā prasītājas bankas kontā bērna uzturam ar norādi – „alimenti", veicis vienu maksājumu 10 EUR apmērā *(lietas 23.-29.lapa)*.

Ar Latvijas Republikas Labklājības ministrijas Veselības un darbnespēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas 2013. gada 27. augusta lēmumu Nr. 24-2013-1121 un lietai pievienoto invaliditātes apliecību apstiprinās, ka bērns /pers.M/ ir bērns invalīds un invaliditāte noteikta līdz 2015. gada 26. augustam. Līdz ar to pamatoti ir prasītājas paskaidrojumi par viņas izdevumiem medikamentu iegādei bērnam un rehabilitācijas nepieciešamību bērnam, ko apstiprina medicīnas iestāžu izsniegtie izraksti – epikrīzes par bērna /pers.M/ veselības stāvokli *(lietas 12.,30.lapa)*.

Prasītājas paskaidrojumi par viņas un atbildētāja darba algas apmēru apstiprinās ar darba vietu izsniegtajām izziņām *(lietas 13.,14. lapa)*.

Atbilstoši Civillikuma 179. panta piektajai daļai minimālo uzturlīdzekļu apmēru, kuru bērnam nodrošināt ir pienākums katram no vecākiem neatkarīgi no viņa spējām uzturēt bērnu un mantas stāvokļa, nosaka Ministru kabinets, ņemot vērā valstī noteikto minimālo mēnešalgu un bērna vecumu.

Ministru kabineta 2013. gada 15. janvāra noteikumi Nr. 37 „Noteikumi par minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam" paredz minimālo uzturlīdzekļu apmēru, kuru katram vecākam neatkarīgi no viņa spējām uzturēt bērnu un mantas stāvokļa ir pienākums nodrošināt savam bērnam, proti, no piedzimšanas līdz 7 gadu vecuma sasniegšanai - 25% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēnešalgas, bet no 7 gadu vecuma sasniegšanas līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai - 30% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas.

Uzturlīdzekļi no atbildētāja par labu prasītājai piedzenami atbilstoši Ministru kabineta 2013. gada 27. augusta noteikumiem Nr.665 „Noteikumi par minimālo mēneša darba algu un minimālo stundas tarifa likmi", kas noteic, ka valstī noteiktā minimālā darba alga no 2014. gada 1. janvāra ir 320 EUR.

Tā kā uzturlīdzekļu maksāšanas pienākums valstī noteiktajā minimālajā apmērā saskaņā ar Civillikuma 179. pantu un Ministru kabineta 2013. gada 15. janvāra noteikumiem Nr. 37 „Noteikumi par minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam" vecākiem ir absolūts pienākums, tas nav atkarīgs no viņu spējām uzturēt bērnu un no vecāku mantas stāvokļa, tiesa atzīst, ka no atbildētāja par labu prasītājai piedzenami uzturlīdzekļi valstī noteiktajā minimālajā apmērā. Prasītāja lūdz piedzīt no atbildētāja uzturlīdzekļus minimālajā apmērā, tādējādi tiesa uzskata, ka tai nav jāvērtē atbildētāja spēja uzturēt bērnu un viņa mantiskais stāvoklis. Pie tam atbilstoši Civilprocesa likuma 96. panta pirmajai daļai tiesa uzskata, ka prasītājai nav jāpierāda bērna uzturēšanas izdevumi, ja uzturlīdzekļi no atbildētāja tiek prasīti minimālajā apmērā, jo tas, ka bērnam ir nepieciešams ēdiens, apģērbs, mājoklis un citas elementāras lietas, ir vispārzināms fakts katram.

Prasītāja tiesas sēdē izteica lūgumu uzturlīdzekļus piedzīt no prasības pieteikuma iesniegšanas dienas tiesā – no 2014. gada 18. jūnija. Civilprocesa likuma 1. pants noteic, ka katrai fiziskai un juridiskai personai ir tiesības uz savu aizskarto vai apstrīdēto civilo tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizsardzību tiesā. Konkrētajā gadījumā prasītāja ir vērsusies savu aizskarto tiesību aizsardzībai tiesā ar prasības pieteikumu 2014. gada 18. jūnijā, līdz ar

ko uzturlīdzekļi piedzenami no prasības pieteikuma iesniegšanas dienas tiesā, proti, no 2014. gada 18. jūnija. Šāds viedoklis izteikts arī judikatūrā *(skat. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2010. gada 27. janvāra spriedumi lietā Nr. SKC-254 un SKC-285, 2007. gada 29. augusta lēmums lietā Nr. SKC-556).*

Saskaņā Civilprocesa likuma 205. panta pirmās daļas 1. punkta pēc lietas dalībnieka lūguma tiesa spriedumā var noteikt, ka pilnīgi vai noteiktā daļā nekavējoties izpildāmi spriedumi par uzturlīdzekļu piedziņu bērnam vai vecākam. Prasītāja prasības pieteikumā šādu lūgumu ir izteikusi, līdz ar ko, spriedumā nosākams, ka tas daļā par uzturlīdzekļu piedziņu izpildāms nekavējoties.

Atbildētāja rakstveida paskaidrojumos norādītie iebildumi par bērna aizgādības tiesībām konkrētajā gadījumā nav šķērslis uzturlīdzekļu piedziņai, turklāt strīdu par aizgādības tiesībām šīs lietas ietvaros, ceļot attiecīgi tiesā pretprasību, atbildētājs nav pieteicis.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 43. panta pirmās daļas 3. punktu, prasītāji lietās par uzturlīdzekļu piedziņu atbrīvoti no tiesas izdevumu samaksas. Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42. panta pirmo daļu tiesas izdevumi, ja prasītājs no to samaksāšanas bijis atbrīvots, valsts ienākumos piedzenami no atbildētāja. Konkrētajā gadījumā valsts nodevas apmērs nosakāms saskaņā ar Civilprocesa likuma 35. panta pirmās daļas 3. punktu, 34. panta pirmās daļas 1. punkta „a" apakšpunktu. Tā kā uzturlīdzekļu gada maksājumu summa ir 960 EUR, no atbildētāja piedzenamās valsts nodevas apmērs ir 144 EUR (15% no EUR 960). No atbildētāja valsts ienākumos piedzenami arī ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 3,12 EUR, kas ir ar tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu un izsniegšanu saistītie izdevumi *(lietas 2. lapa).*

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1] pantu atbildētājam nosakāms termiņš sprieduma labprātīgai izpildei daļā par tiesas izdevumu piedziņu – desmit dienas, no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

REZOLUTĪVĀ DAĻA

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 34. panta pirmās daļas 1. punkta „a" apakšpunktu, 35. panta pirmās daļas 3. punktu, 42. panta pirmo daļu, 193., 204. [1] pantu, 250.[26] pantu, tiesa

nosprieda

apmierināt prasību pilnībā.

Piedzīt no J.Ž., personas kods /personas kods/, par labu I.Ž., personas kods /personas kods/, uzturlīdzekļus dēla /pers.M/, personas kods /personas kods/, uzturam EUR 80 (astoņdesmit *euro)* mēnesī, bet ne mazāk kā 25% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas no 2014. gada 18. jūnija līdz bērna septiņu gadu vecuma sasniegšanai un ne mazāk kā 30% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas no bērna septiņu gadu vecuma sasniegšanas līdz viņa pilngadībai.

Piedzīt no J.Ž., personas kods /personas kods/, par labu valstij valsts nodevu EUR 144 (viens simts četrdesmit četrus *euro*).

Piedzīt no J.Ž., personas kods /personas kods/, par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus EUR 3,12 (trīs *euro* 12 centus).

Noteikt J.Ž. sprieduma labprātīgas izpildes termiņu daļā par tiesas izdevumu piedziņu – 10 (desmit) dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedums daļā par uzturlīdzekļu piedziņu izpildāms nekavējoties.

Spriedumu var pārsūdzēt apelācijas kārtībā Zemgales apgabaltiesā 20 (divdesmit) dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas - 2014. gada 26. septembra, apelācijas sūdzību iesniedzot Aizkraukles rajona tiesā.

Tiesnese I.Zālīte